

Til medlemmene i Universitetets utdanningsutvalg

Innkalling til møte i Utdanningsutvalget – Møte 7 2014

Tidspunkt: 15. oktober 2014, Kl. 09.00–12.00

Møtested: [Lauritz Meltzers hus \(SV-bygget\)](#), rom 904

Forslag til dagsorden:

- I **Godkjenning av innkalling og dagsorden**
- II **protokoll fra tidligere møter:**
Protokollen er ikke klar
- III **Diverse tilbakemeldinger fra utvalgsleder**

Drøftingssaker:

	<i>side</i>
Sak 34/14 Mentorordninger ved UiB Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling, orienteringer fra to prosjekter	3
Sak 35/14 Realkompetansevurdering Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling	5
Sak 37/14 Justert mandat for Programstyret for lektorutdanningen Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling	12
Sak 38/14 Utdanningsledelse Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling	16
Sak 39/14 Opptaket 2014 Saksnotat fra studieadministrativ avdeling	18
Sak 40/14 Studiestart 2014 Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling	21
Sak 41/14 Ex. phil. Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling/brev fra Institutt for filosofi og førstesemesterstudier	24
Sak 42 /14 Shot undersøkelsen Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling	28

Orienteringssaker:

Sak 43/14 Nordic Master Programme Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling	33
--	----

Sak 44/14	Overgang til ny vitnemålsmal	37
	Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling/orientering	
Sak 45/14	Årsrapport fra læringsmiljøutvalget	40
	Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling/orientering	
Sak 46/14	Omlegginger av studieportefølje ved Psykologisk fakultet	
	Orientering ved Kariane Westrheim	
Sak 47/14	Eventuelt	

Årshjulsaker i Utdanningsutvalget:

April:	Utdanningsmeldingen
Mai:	Satsingsområder for PEK, utlysning
Mai:	Orientering om planer for opptaket
Mai:	Nasjonal studiekvalitetskonferanse
September:	Opptak og studentrekrutteringsmelding
Oktober:	Melding om mottaket
Oktober:	Årsmelding fra læringsmiljøutvalget
November:	Studieportefølje og opptaksrammer
November:	Melding om internasjonalisering
November:	Tildeling av PEK-midler
Desember:	Internt studiekvalitetsseminar

Ephorte: 14/10120

Sak 34 /14 Mentorordninger ved UiB

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 15. oktober 2014

Ephorte: 14/10120

Bakgrunn

Studentparlamentet har de senere årene hatt etablering av tilbud om mentorordning, som ett av sine hovedprioriteringer i sine arbeidsprogram. Temaet ble sist tatt opp i Utdanningsutvalget i forbindelse med sak 56/13: Studentparlamentets arbeidsprogram.

Det er per i dag noen få institutter som tilbyr mentorordning for sine studenter. Når det gjelder de tilbudene som finnes ved UiB i dag, er det variasjoner mellom ordningene, både når det gjelder hvilke studienivåer som er omfattet av tilbudet, og om det er ansatte eller masterstudenter som er mentorer. Når det gjelder sistnevnte, vil trolig forholdstallet mellom ansatte og studenter ha betydning for hvordan en mentorordning kan organiseres og gjennomføres. Det er derfor viktig å ha mulighet til å vurdere ulike måter å organisere dette på for å få til gode ordninger.

Til møtet har vi invitert representanter fra to ulike institutter som vil orientere om erfaringer med sine respektive mentorordninger. Magnus Hoem Iversen ved Institutt for informasjons- og medievitenskap orienterer om mentorordning ved instituttet, der mentorene i hovedsak er masterstudenter under veiledning av vitenskapelig ansatte. Henrik Kalisch orienterer om mentorordning ved Matematisk institutt, der mentorene er forskere ved instituttet. I tillegg er studentrepresentantene i Utdanningsutvalget invitert til å si noe om sine forventninger til mentorordninger.

Saken legges fram til *drøfting*

TOVST/26.10.14

Ephorte: 14/10121

Sak 35 /14 Realkompetansevurdering ved UiB

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 15. oktober 2014

Ephorte: 14/10121

Bakgrunn

Formålet med å legge denne saken fram for Utdanningsutvalget er at utvalget skal kunne drøfte og gi innspill til hvordan UiB bedre skal kunne ivareta sine oppgaver når det gjelder realkompetanse-vurdering som kan føre til fritak for hele eller deler av emner og grader, slik UH-loven åpner for.

Realkompetansevurdering i europeisk høyere utdanning har utgangspunkt både i Bologna-prosessen og i EUs utdanningspolicy. Siden 90-tallet har det vært et tema under ulike betegnelser som Recognition of prior learning (RPL), Prior learning assessment (PLA) eller Prior learning assessment and recognition (PLAR). Etter hvert er det blitt mer vanlig å bruke begrepet Validation of non-formal and informal learning (VNIL). (Jf definisjonene nedenfor.)

Realkompetansevurdering i høyere utdanning kan føre til:

- **Opptak** til universitetsstudium på grunnlag av dokumentasjon av realkompetanse (uten GSK, generell studiekompetanse).
- **Fritak** for hele eller deler av emner og grader på grunnlag av dokumentasjon av realkompetanse.

Høyere utdanningsinstitusjoner i Norge har praktisert opptak på bakgrunn av realkompetansevurdering siden ut på 90-tallet (Tatt inn i UH-loven i 2001). Men når det gjelder fritak, skjedde det lite ved institusjonene før 2010/2011. Da tok Vox, nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk, <http://www.vox.no/> for alvor tak i dette feltet – på oppdrag fra Kunnskapsdepartementet – og i samarbeid med utdanningsinstitusjonene.

UiB praktiserer opptak på grunnlag av realkompetanse. Status ved UiB for denne praksisen utdypes i noen grad nedenfor. For øvrig konsentreres denne UU-saken i hovedsak om fritak for deler av universitetsstudium på grunnlag av dokumentasjon og vurdering av realkompetanse. Det kan synes som om vi ved UiB her har et forbedringspotensial på informasjonssiden, så vel som når det gjelder veiledning av søkere og behandling av søknader. Sannsynligvis er det også behov for både informasjon og utvikling av kompetanse og rutiner.

Veiledning og verktøy

Vox har i samarbeid med universitets- og høyskolesektoren utviklet en veiledning for *Fritak for deler av universitets-/høgskolestudium på grunnlag av dokumentasjon av realkompetanse*. http://www.vox.no/contentassets/5f2020b0d0ab41bdb5dabe9eab0bfdd4/fritak_uhsektoren_veiledning2.pdf. Veiledningen legges i sin helhet ved saken som et eget dokument.

Målgruppen er «ansatte ved universiteter og høyskoler som er involvert i vurdering av realkompetanse som grunnlag for fritak», og institusjonene kan bruke elementer fra veiledningen i sine egne dokumenter slik de ønsker.

Veiledningen er svært informativ, og redegjør blant annet for lovhjemling og annen faktisk informasjon, som derfor ikke blir gjengitt i detalj nedenfor, bare henvist til.

Veiledningen viser også til Høgskolen i Oslo og Akershus' (HIOAs) *Retningslinjer for fritak på grunnlag av realkompetanse* <http://www.hioa.no/Studier/Lov-og-regelverk/Retningslinjer-for-fritak-for-deler-av-studium-ved-HiOA-paa-grunnlag-av-realkompetanse> og til flere andre nyttige verktøy.

Hjemlet i norsk lovverk, nasjonale forskrifter og UiB-forskrift

Etter UH-loven kan realkompetanse gi grunnlag for opptak til studier (§ 3-6, (2)) og for fritak (§3-5 (2)). *Forskrift om opptak til høyere utdanning* (§ 3.1) omtaler opptak på bakgrunn av realkompetansevurdering. UiB henviser til denne forskriften i *Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader* (§ 4.1 (2)). UiBs forskrift omtaler fritak i § 3.3 (4): *Fakultetet avgjør fritak på realkompetansegrunnlag.*

Europeisk forankring

Sentrale dokumenter i europeisk sammenheng er:

- EUAs "Charter on Lifelong Learning" (2008) (10 «commitments», nr 5 går på «Recognising prior learning»)
http://www.eua.be/fileadmin/user_upload/files/Publications/EUA_Charter_Eng_LY.pdf
- EUs Råd vedtok i 2012 en rekommendasjon, *Council Recommendation of 20 December 2012 on the validation of non-formal and informal learning*. Den anbefaler at medlemsstatene innen 2018 har på plass «an arrangement for the validation of non-formal and informal learning». Sentrale elementer "in the arrangements" er "Identification", "Documentation", "Assessment" and "Certification".
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:EN:PDF>
- European Centre for the Development of Vocational Training (Cedefop) har utviklet *European guidelines for validating non-formal and informal learning* (<http://www.cedefop.europa.eu/EN/publications/5059.aspx>) Den er fra 2009, men er forventet å komme i ny utgave høsten 2014. Vox' veiledning er i samsvar med denne.

Sentrale definisjoner

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR)

http://www.nokut.no/Documents/NOKUT/Artikkelbibliotek/Norsk_utdanning/NKR/250414_Nasjonalt_kvalifikasjonsrammeverk_for_livslang_l%C3%A6ring_NKR.pdf opererer med følgende definisjoner:

Realkompetanse er «All kompetanse som er tilegnet gjennom formell, ikke-formell eller uformell læring.» (NKR, Vedlegg 2, Tabell 1)

(Det vil si alle kunnskaper og ferdigheter en person har tilegnet seg gjennom utdanning, lønnet eller ulønnet arbeid, organisasjonserfaring, fritidsaktiviteter eller på annen måte. Definisjonen av realkompetanse bygger på erkjennelsen av at læring skjer i mange sammenhenger og på ulike arenaer, og innebærer at det er mulig å oppnå kompetanse som er likeverdig og på nivå med kompetanse oppnådd innenfor det formelle utdanningssystemet.)

Realkompetansevurdering er «Vurdering av realkompetanse for opptak til studier eller for avkorting av studier, og gjøres av en offentlig godkjent instans. Fylkeskommunen eller universitet/høyskoler har ansvaret for at dokumentasjon av kompetanse, vurdering og godkjenning blir utført forsvarlig.» (ibid.)

«Fritak» er termen som brukes om avkorting av studier:

Et innvilget fritak betyr at institusjonen som gir fritaket, går god for at fritakssøker har kompetanse likeverdig med det som forventes av en ordinær student som har gjennomført

og bestått det samme emnet ved institusjonen. For å få fritak skal minstekravet for bestått emne være oppfylt. Fritaket betyr at studenten ikke trenger å delta i studieopplegget

fritaket gjelder for, eller erstatte det med et annet emne. Fritak kan gjelde hele emnet eller deler av et emne. Det kan også gis fritak for flere emner innen samme studieprogram

eller hele studieprogram. (Fra Vox' Veiledning,s.6. .)

Utfordringene ved realkompetansevurdering er først og fremst knyttet til dokumentasjon og vurdering av ikke-formell og u-formell kompetanse:

Ikke-formell kompetanse (eng. nonformal learning) «er resultatet av organisert læring som har funnet sted på ikke-formelle læringsarenaer (frivillig sektor, læring på arbeidsplassen, private kurstilbydere osv.). Opplæringstilbudet er ikke bundet av offentlige fag-/ læreplaner, men dokumenteres gjerne med et kursbevis.» (NKR, Vedlegg 2, Tabell 1).

Uformell kompetanse (eng. informal learning) «er resultatet av ikke organisert læring som har funnet sted utenfor det formelle systemet. Læringsaktiviteten kan karakteriseres som hverdagslæring fra de ulike situasjoner en person deltar i gjennom hjem, skole, arbeidsliv og samfunnsdeltakelse. Kompetanse kan dokumenteres gjennom en individuell utfylling av et dokument for kompetansekartlegging.» (ibid.)

Opptak

Søknader om opptak til høyere utdanning på bakgrunn av dokumentasjon av realkompetanse kan leveres sentralt via Samordna opptak, eller lokalt til et studiested. Realkompetansevurderingen utføres av studiestedet som er satt som førstevalg i søknaden. Søkerens realkompetanse blir vurdert opp mot studiestedets opptakskrav til det gjeldende studiet. Søkeren kan få sin realkompetanse godkjent for opptak og likevel ikke få studieplass, dersom det er konkurranse om studieplassene på det aktuelle studiet.

Nasjonalt var det, ifølge statistikk på Vox' nettsider, i 2012 totalt 4119 realkompetansesøkere til HU gjennom SO, hvorav 46% var kvalifiserte. Til lokalt opptak er antall søkere 4135 med 57% kvalifiserte. Denne statistikken sier ingenting om hvor mange som ble tilbudt plass og da selvsagt heller ikke noe om hvor mange som tok i mot plass eller møtte.

Søknader til SO videresendes til aktuell institusjon. Ved UiB behandles søknadene sentralt i opptakskomiteén.

I 2013 fikk UiB 371 søknader (167 søkere) om opptak på bakgrunn av realkompetanse. 98 var reelle søkere (dvs søkerne leverte inn dokumentasjon), 73 var kvalifisert og 28 ble tilbudt plass (dette siste tallet er uavhengig av svar på tilbud eller oppmøte ved studiestart) .) Det er forskjeller mellom fakultetene her, og SV ser ut til å ha de høyeste tallene.

	Antall søkt realkompetanse	Antall reelle søkere (innsendt dokumentasjon)	Antall kvalifisert realkompetanse	Antall tilbud realkompetanse
2009	201	128	74	34
2010	187	126	71	26
2011	195	106	62	24
2012	167	98	71	24
2013	167	98	73	28
2014	152	82		

Fig. 1 Søkere til UiB

Fordelt på fakultetene ser tall for 2013 slik ut:

	Søknader realkompetanse	Vurdert realkompetanse	Tilbud realkompetanse
HF	97	66	13
Jus	16	6	0
MN	58	23	1
MOF	41	12	2
Psyk	45	20	1
SV	88	54	11

Fig. 2. Realkompetansesøknader 2013, fakultetsvis.

Fritak

Søknader om fritak går til den enkelte institusjon og behandles der. Ved UiB er det den enkelte fakultets oppgave å vurdere søknadene.

Bare ett fakultet, SV, melder at de siden 2006 har behandlet to søknader om fritak fra henholdsvis ett og to emner. Begge søknadene ble avslått. Det er heller ikke registrert i FS noen fritak på bakgrunn av realkompetansevurdering ved UiB.

Også nasjonalt kan det se ut som om omfanget av fritak på bakgrunn av kompetansevurdering er svært lite.

En kan spørre om hvor stort *behovet* for fritak kan være i en befolkning med en allerede svært høy andel som tar høyere utdanning? Vox rapporterer at de jevnlig får henvendelser fra personer som ønsker å få vurdert sin realkompetanse, men de vet ikke hva som er motivet for ønsket, om det er for å få fritak, ny jobb, høyere lønn eller en kombinasjon av disse.)

Læringsutbyttebeskrivelsene i rammeplaner, studieplaner og emneplaner i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) er sentrale og nødvendige for å vurdere dokumentasjonen av realkompetanse knyttet til søknader om fritak. Søkerne skal der vise kompetanse som tilsvaret nivået for studenter med fullført vurdering/eksamen. (Jf. ovenfor pkt 5.)

Prosedyre for vurdering av realkompetanse

Vurdering av realkompetanse beskrives som en prosess i flere trinn:

Vox: <http://www.vox.no/realkompetanse/realkompetansevurdering/>

I Norge hard et skjedd mer på dette feltet for grunnskole og videregående utdanning enn for høyere utdanning. http://www.vox.no/realkompetanse/Realkompetansevurdering-i-grunnskole-og-videregaende/#Grunnskole_4 Vi er for eksempel kommet langt med å bygge ut system og avklare arbeidsdeling for å ivareta disse trinnene på videregående skoles nivå, blant annet på nettstedet (vigo.no).

Vox er et nasjonalt fagorgan under KD, og koordinerer arbeidet med realkompetansevurdering på nasjonalt hold. Organet har ansvar for å legge til rette for samarbeid mellom de ulike aktørene, holde oversikt over fagområdet nasjonalt og internasjonalt og hjelpe med kompetansepoltiske innspill. I de senere årene har de jobbet mye med å utrede, informere om og legge til rette for realkompetansevurdering i høyere utdanning. Veiledningen nevnt ovenfor er et ledd i dette arbeidet.

Også Utdanning.no informerer om realkompetansevurdering i høyere utdanning, og lenker videre til Vox' sider.

Ved UiB som ellers i norsk høyere utdanning er det knyttet utfordringer til alle disse trinnene i prosessen, både på systemnivå og praksisnivå.

Flere land i Europa er kommet langt når det gjelder å sette alle disse fasene i system og fordele ansvar og oppgaver. I Frankrike er realkompetansevurdering en lovfestet rett, og landet har en omfattende praksis. Med utgangspunkt i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket gis det fritak for hele eller deler av høyere utdanning til og med på ph.d.-nivå. Nasjonalt har de arbeidet fram systemer for å håndtere alle de ulike trinnene i prosedyren. Det er etablert formelle organer med ansvar for å kvalitetssikre og implementere ordningene. Det er utviklet prosedyrer og verktøy for høyere utdanning. Videre er det gjort

rolleavklaringer, for eksempel når det gjelder hvilke oppgaver veiledere og sakkyndige komiteer har, og det er laget opplæringspakker for dem. Mange universiteter har egne enheter der interesserte kan henvende seg for å få informasjon og veiledning. Andre universiteter holder store informasjonsmøter. Uansett får søkere hjelp både praktisk og faglig til å samle dokumentasjon (i en «dossier») av sin ikke-formelle og uformelle kompetanse og til sin egenrefleksjon omkring den. Når søkeren har levert inn sin søknad med sitt dossier, blir den vurdert av en sakkyndig komité, oppnevnt av universitetet. Komitéen kan tildele grad med utstedelse av vitnemål, eller deler av grad. Ved tildeling av deler av grad kan komitéen komme med anbefalinger om hva søkeren må gjøre mer, videre, for å kunne bli tildelt graden. I noen tilfeller inngår intervjuer med søkeren i vurderingsarbeidet eller søkeren prøves på andre måter. (Jf. Vox-veiledningen, kap. 4, s. 16 f)

Utprøving i Norge

Fire institusjoner har fått midler fra Vox til å utvikle og prøve ut metoder for realkompetansevurdering med tanke på eventuelle fritak:

- Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA) - for å prøve ut fritaksvurderinger for studenter i yrkesfaglærerutdanningen.
- NTNU og HiST - for å samarbeide om fritaksvurderinger for studenter på yrkesfaglærerutdanning, masterstudenter i fag- og yrkesdidaktikk og studenter på videreutdanning for yrkesfaglærere.
- Høgskolen i Telemark - for å prøve ut fritaksvurderinger for studenter i bachelor vernepleie i 2. og 3. studieår.
- Universitetet i Nordland - for å prøve ut fritaksvurderinger for ansatte på dispensasjon som pedagogiske ledere i barnehager og søkere med mye praksis, som ønsker å ta mastergrad i tilpasset opplæring med vekt på spesialpedagogikk.

At alle prosjektene her handler om fritak innenfor enten helse- eller lærerutdanning (til dels yrkesfaglærerutdanning), er trolig ikke tilfeldig. Det kan tyde på at det innenfor slik utdanning kan være noe enklere å vurdere realkompetansen mot læringsutbyttebeskrivelser. Vox har nylig fått rapporter fra disse pilotprosjektene. De skal samles i en felles rapport, som vi kan få tilgang til.

I et oppsummeringsmøte med Vox 3. september ble det pekt på følgende forhold:

- Fritaksvurderinger er nyttig og nødvendig for studenter ved yrkesfaglærerutdanningen som har mye erfaring og kurs fra før av og tar utdannelsen ved siden av jobb.
- Det er utfordrende å få inn tilstrekkelig dokumentasjon. Dette kan løses ved å ringe opp kandidaten og etterspørre. HIOA har god erfaring med å ha dokumentasjonsinnhenting som en første del av første studieemne. Det er dessuten nyttig for faglærer å få kartlagt studentenes bakgrunn for å kunne tilpasse studiet.
- Det er viktig å sette av tid og ressurser til personlig veiledning av den enkelte for å få avklart om de er aktuelle kandidater for fritak.
- I tilfeller der instituttet mangler fagkompetanse til å vurdere studentens bransjespesifikke bakgrunn, er det nyttig å hente inn kompetanse utenifra, fra aktuell bransje.
- Det kan være utfordrende å komme til enighet om hvilke emner som kan vurderes for fritak og hva slags kompetanse som skal kreves. Det kan være lurt med faste retningslinjer.

(Fra møtereferatet tilsendt fra VoX.)

Jf. HIOAs retningslinjer nevnt ovenfor.

Utfordringer for de høyere utdanningsinstitusjonene i Norge:

Noen få, til dels spesifikke, utfordringer fra pilotprosjektene er nevnt ovenfor. Mer generelt kan det pekes på følgende:

- Vurderingen av realkompetanse er tidkrevende, særlig i forbindelse med søknader om ulike former for fritak. (Seniorrådgiver Camilla Alfsen i Vox antyder at det er mye å

vinne på å gjøre et godt forarbeid, og at en vei å gå er å begynne med å beskrive f eks enkeltemner evt programmer der det kan være mulig å få fritak.)

- Institusjonen får ingen uttelling for det antall studiepoeng den gir fritak for.
- Dags dato finnes det ingen offentlige insentiver eller finansiering av arbeidet med realkompetansevurdering.
- Ved institusjonene er det liten kunnskap om hva realkompetansevurdering innebærer og om hvordan de skal forholde seg til dette feltet.
- Det finnes trolig en del skepsis ved utdanningsinstitusjonene til at en person gjennom ikke-formell og u-formell kompetanse kan tilegne seg et læringsutbytte som tilsvarer kvalifikasjoner vedkommende ville kunnet oppnå gjennom formell utdanning.

I Frankrike finansieres mye av arbeidet med realkompetansevurdering gjennom innbetaling til et felles fond fra både arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjonene.

Utfordringer og mulige veier for UiB.

UiB har utfordringer knyttet til alle fasene i figuren ovenfor når det gjelder realkompetansevurdering for fritak for hele eller deler av emner og grader: Informasjon og veiledning, kartlegging av kompetanse, vurdering og dokumentasjon.

UiB har, som nevnt, i de senere årene antakelig mottatt svært få søknader om fritak. Noe av det kan ha sammenheng med mangelfull informasjon. På våre nettsider har vi informasjon om muligheten til å bli tatt opp til studier på bakgrunn av realkompetanse, men vi har ingen informasjon om muligheten for å få fritak på bakgrunn av dokumentert realkompetanse.

(På UiBs eksternweb finnes siden *Innpassing, godkjenning og fritak*

<http://www.uib.no/utdanning/48816/innpassing-godkjenning-og-fritak> Der er det lenker videre til informasjon fra hvert av de seks fakultetene, men ingen av fakultetene har tatt med noe informasjon om fritak på bakgrunn av realkompetanse.)

UiB trenger å utarbeide mer og god informasjon til omverdenen om fritaksmuligheten. Men aller først er det viktig å informere innad i organisasjonen og avklare hvilke behov for informasjon og opplæring som finnes. Trolig er det et behov for å (videre)utvikle de ansattes kompetanse i å vurdere realkompetanse, og å utvikle av prosedyrer for vurderingen og dokumentasjonen av vurderingen. (avslag, opptak, fritak). UiB kan utarbeide sine egne retningslinjer og prosedyrer for alle fasene i arbeidet innenfor dette feltet. Her kan Vox-veiledningen og HIOAs retningslinjer være til god hjelp.

Det kan også være aktuelt å lage eget/egne pilotprosjekt, for eksempler slik at vi velger ut ett emne eller to, som vi ser kan være særlig velegnet med hensyn til å vurdere realkompetanse for eventuelt å gi fritak. Gjennom et slikt prosjekt vil vi kunne vinne nyttige erfaringer til arbeidet videre. Muligens kan det være interesse i noen fagmiljø for å finne fram til slike enkeltemner.

Saken legges fram for utdanningsutvalget til drøfting med fokus på noen av følgende spørsmål:

- Hvordan kan UiB best arbeide videre for å innfri forventningene til institusjonen på dette feltet?
- Hvilken informasjon og skolering er nødvendig?
- Hva bør være de neste stegene i arbeidet?
- Er det allerede nå behov for å utarbeide egne UiB-retningslinjer?

Ephorte:

**Sak 37 /14 Justert mandat for Programstyret for
lektorutdanningen**

Vedtakssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 15. oktober 2014

Ephorte:

Bakgrunn

Programstyret for lektorutdanning fikk nytt mandat fra og med oppnevningsperioden 2010-2012, se vedlegg. Her skisseres også ansvarsfordelingen mellom fakultetene.

Dette kom som et resultat av ny organisering og ansvarsfordeling i lektorutdanningen, jf høring og vedtaksbrev av 31.05.10 (j.nr. 2009/130-19). To programstyreperioder har jobbet etter dette mandatet. Ved oppnevning til nytt programstyre for kommende toårsperiode er det behov for noen få justeringer og presiseringer.

Økonomi

Fakultetene ble i tidligere mandat og rollefordeling bedt om å avsette driftsmidler til programstyret i henhold til egen opptaksramme, og programstyret skulle utarbeide forslag til budsjett for driftsmidlene. Universitetsledelsen ønsker å endre denne ordningen, slik at det lages en sentral pott som programstyret utarbeider budsjettforslag for, innenfor ordinære budsjett rutiner ved UiB. Vi foreslår derfor å endre formuleringen «*Fakultetene bes avsette driftsmidler til programstyret i forhold til egen opptaksramme.*» til «*Programstyret utarbeider forslag til budsjett til driftsmidler. Denne sendes til universitetsledelsen til behandling innen tidsrammen for det ordinære budsjettarbeidet ved UiB.*».

Andre verv og arbeidsgrupper- og utvalg innenfor lektorutdanningen

Erfaring tilsier at det er behov for flere underutvalg for selve programstyret. Disse er oppnevnt av programstyret selv og er både tilnærmet faste utvalg, som Praksisutvalget, og mer ad hoc orientert, som egne arbeidsgrupper opprettet i forbindelse med implementering av ny rammeplan for lektorutdanningen. I en presset arbeidssituasjon for alle involverte, viser det seg utfordrende å finne struktur for ledelse av underutvalgene. Vi foreslår derfor samme prinsipp og struktur som for ledervervet for programstyret, at det går på omgang mellom fakultetene. Vi foreslår derfor en tilføyelse i innledningen av mandatet slik (i kursiv):

«Programstyret for lærerutdanningen er et overgripende styre for hele porteføljen av lærerutdanningsprogram ved UiB. Leder- og nestledervervet i programstyret går på omgang. Nestleder har særskilt driftsansvar for PPU. Det psykologiske fakultet har sekretariatsfunksjon. *Lederverv i øvrige underliggende arbeidsutvalg, både faste og ad hoc, skal også gå på omgang, og må ses i sammenheng.*»

Som i andre programstyrer, råd og utvalg er det også i denne sammenhengen ulikt hvor god informasjonsflyten er mellom representant og tilhørende fakultet. Ved oppnevning er det implisitt at medlemmene representerer sitt fakultet, det gjelder også i underutvalgene. Vi har ikke lagt inn forslag til presisering av dette i mandatet, men det bør kommuniseres tydelig i både oppnevningbrev og i oppstartsmøter for både underutvalg og for selve programstyret.

Nytt programstyre for inneværende periode er enda ikke oppnevnt, i påvente av nytt mandat. Bjarte Furnes ved Det psykologiske fakultet vikarierer som leder mens sittende programstyreleder har permisjon frem til jul.

Saken legges fram til *vedtak*:

Nye formuleringer legges til i mandatet for Programstyret for lektorutdanningen slik:

1. Formuleringen «*Fakultetene bes avsette driftsmidler til programstyret i forhold til egen opptaksramme.*» endres til «*Programstyret utarbeider forslag til budsjett til driftsmidler.*»

Denne sendes til universitetsledelsen til behandling innen tidsrammen for det ordinære budsjettarbeidet ved UiB».

2. Det føyes til en setning i innledningen av mandatet slik (i kursiv):
«Programstyret for lærerutdanningen er et overgripende styre for hele porteføljen av lærerutdanningsprogram ved UiB. Leder- og nestledervervet i programstyret går på omgang. Nestleder har særskilt driftsansvar for PPU. Det psykologiske fakultet har sekretariatsfunksjon. *Lederverv i øvrige underliggende arbeidsutvalg, både faste og ad hoc, skal også gå på omgang, og må ses i sammenheng.*»
3. Det ryddes generelt i begrepsbruken slik at 'lærer' erstattes med 'lektor'.

ING/01.10.14

Vedlegg: Opprinnelig mandat for programstyret for lektorutdanningen

MANDAT FOR PROGRAMSTYRE FOR LEKTORUTDANNINGEN VED UNIVERSITETET I BERGEN

Programstyret for lærerutdanningen er et overgripende styre for hele porteføljen av lærerutdanningsprogram ved UiB. Leder- og nestledervervet i programstyret går på omgang. Nestleder har særskilt driftsansvar for PPU. Det psykologiske fakultet har sekretariatsfunksjon.

Programstyret har, i samsvar med ovenstående, ansvar for å koordinere arbeidet med studieplaner og undervisning i alle lærerutdanningstilbud ved UiB. Dette inkluderer blant annet lektorutdanningene, PPU, erfaringsbasert master i undervisning og master i læring og undervisning. Studieplanrevisjoner må drøftes i programstyret før endelig vedtak fattes ved fakultetene.

Programstyret har ansvar for at kvalitets sikringsrutiner følges og øvrige nasjonale retningslinjer formidles og følges opp på fakultetene.

Programstyret gir tilrådinger om dimensjonering til universitetsledelsen.

Ansvarsfordelingen mellom fakultetene kan skisseres som følger:

Fakultetene har ansvar for sine studieprogram og emner.

- Fakultetene har studieplanansvar og ansvar for å sikre at rammeplaner og kvalitetssikringssystemet følges.
- Fakultetene har ansvar for timeplanlegging, saksbehandling, studieveiledning og informasjonsarbeid på lektorutdanningene
- Fakultetene foreslår dimensjonering av egne studietilbud innenfor tildelt ramme til Programstyret for lærerutdanningen.
- Fakultetene har faglig ansvar ved opptak til PPU.
- Fakultetene oppnevner representant til Programstyret for lærerutdanning og avgjør sammensetting av interne råd og utvalg, inklusive eventuelle lærerutdanningsutvalg.

Det psykologiske fakultet har et særskilt ansvar for administrasjon og oppfølging og for å ivareta sekretariatsfunksjonen for programstyret. Dette innebærer

- ansvar for praksisplasser og kommunikasjon med Fylkeskommunen og skoleeier.
- ansvar for innhenting av fakultetenes ønsker om dimensjonering av de ulike studietilbudene og for å kalibrere disse mot faktisk antall skole/ praksisplasser. Dette legges frem for programstyret til vurdering.
- ansvar for administrativ daglig drift av PPU; dette inkluderer opptak, eksamen, timeplanlegging, saksbehandling, studieveiledning og informasjonsarbeid.

Utdanningsutvalget har overordnet ansvar for alle studietilbud ved universitetet. Utvalget kan fungere som ankeinstans der fakultet og programstyre ikke oppnår enighet.

Økonomi og dimensjonering

Studietilbudene innen lærerutdanningen er et felles UiB-ansvar. Fakultetene bes avsette driftsmidler til programstyret i forhold til egen opptaksramme. Lektorutdanningen har øremerkede studieplasser fra departementet innenfor både PPU, integrert lektorutdanning, og på masternivå. Fakultetene kan ikke omdisponere plassene til andre utdanningstilbud eller til å unnlate utlysning av studietilbud innenfor sin tildelte ramme. Det forventes at fakultetene legger til rette for at studie plassene blir utnyttet på en best mulig måte. Derfor er det viktig at fakultetenes forslag til opptaksrammer for det enkelte studietilbud behandles av programstyret før det går videre en anbefaling om dimensjonering. Anbefalingen må ta høyde for både fakultetenes ressurs situasjon og tilgjengelige praksisplasser i skoleverket.

UNIVERSITETET I BERGEN

UNIVERSITETETS
UTDANNINGSUTVALG

Ephorte: 14/894

Sak 38/14 Utdanningsledelse

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 15. oktober 2014

Ephorte: 14/894

Bakgrunn

Rektoratet har som en del av sin valgplattform å etablere tilbud innen utdanningsledelse som omfatter strategisk, faglig-pedagogisk og studieadministrativt utdanningsledelse. Høsten 2014 vil en rekke nye lederutviklingstiltak ved høsten lanseres:

- Kortprogram for nye ledere
- Høstsamling for alle ledere
- Administrativt mellomlederprogram
- Lederutviklingsprogram for instituttledere
- Toppledersamling
- Nye lederkurs på ledertorget

Høstsamling for alle ledere ble arrangert 13. oktober. Tema for samlingen var utdanningsledelse med vekt på roller og funksjoner i hele universitetsorganisasjonen

Utdanningsledelse ved studiekvalitetsseminaret 10. desember

Temaene som ble tatt opp i forbindelse med høstledersamlingen vil danne utgangspunkt for det årvisse studiekvalitetsseminaret, som i år er lagt til 10. desember. Seminaret vil fungere som en forlengelse av høstseminaret, men vil være rettet inn mot en litt annen målgruppe. Hovedmålgruppen 10. desember vil først og fremst være studieprogramledere, programkoordinatorer samt fakultetsledelse.

I denne forbindelse er det ønskelig å drøfte konseptet for studiekvalitetsseminaret. Med utgangspunkt i temaene som ble tatt opp i lederkonferansen, hvilke tema bør tas med til seminaret i desember? Vi tar også gjerne i mot innspill på hvordan seminaret kan rigges slik at deltakerne får mest mulig ut av seminaret.

TOVST/26.09.14

Sak 39 /14 Opptaket 2014

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Dato: 15. oktober 2014

Ephorte: 2014/868

Opptak

Rammene for opptaket til grunnstudier ved UiB 2014/2015 ble fastsatt i sak 82/13 i universitetsstyret. Retningslinjer for den praktiske gjennomføringen av opptaket ble behandlet i Utdanningsutvalgets sak 12/14.

De siste årene har ansvaret for å treffe beslutninger knyttet til tilbudstall i NOM-opptaket, ligget til sentralledelsen. En viktig endring fra i år av var at dette ansvaret igjen ble flyttet ut til fakultetene, jf. UU-sak 12/14. Konkret betyr dette at fakultetene får delegert myndigheten til å fastsette en øvre grense for tilbudstallene ved de ulike instituttene, og å gjøre justeringer av tilbudstall for de ulike studieprogrammene der dette er nødvendig.

Noe av bakgrunnen for å overføre ansvaret for å treffe beslutninger om tilbudstall til fakultetene, var prinsippet om at myndigheten bør ligge der økonomiske ansvaret for prosessen ligger. Fakultetene har også gode lokalkunnskaper om eget fakultet, noe som gjør at de har gode forutsetninger for å vurdere forholdet mellom tilbudstall og møttall innen de ulike studieprogrammene.

De senere år har riktig dimensjonering av studietilbud og opptak blitt sterkt vektlagt i opptaksprosessen. En viktig målsetting har vært at opptaksprosessen skal resultere i at antall opptatte som står i forhold til studieplasser og opptaksrammer. Det har derfor vært et overordnet mål å ikke øke omfanget av studietilbud, og å ikke øke opptaket uten at studieplassene er fullfinansierte.

Ved søknadsfristens utløp 15. april hadde UiB 8611 førsteprioritetssøkere. Tallet falt litt mot hovedopptaket, da det var 8452 førsteprioritetssøkere ved UiB etter at resultatet fra hovedopptaket var klart. Til sammenlikning hadde vi 9195 førsteprioritetssøkere 15. april 2013, mens tallet falt til 9174 førsteprioritetssøkere etter 1. juli-fristen.

Universitetsledelsen satte en øvre grense for tilbudstall for hvert fakultet, og fakultetene ble bedt om å melde inn ønskede tilbudstall på det enkelte studieprogram.

	Opptaks- ramme 2013	Opptaks- ramme 2014	Tilbud ved opptaket 2013	Tilbud ved opptaket 2014	Ja-svar 2013	Ja-svar 2014	Møttall for 2013, sluttall	Møtt 2014
HF	989	994	1931	1693	1187	1063	1011	920
JUS	389	389	598	592	446	445	393	405
MN	704	704	1145	1200	820	853	721	766
MOF	298	298	531	531	344	369	305	329
PS	660	520	1062	916	662	573	591	525
SV	960	960	1850	2351	1138	1314	997	1141
Totalt	4000	3865	7117	7283	4597	4617	4018	4086

Ja-svar og møtt-tall for 2014 er midlertidige tall pr. 05.09.2014.

Totalt 7117 tilbud ble sendt ut gjennom hovedopptaket i 2014. Etter at resultatet av hovedopptaket ble gjort tilgjengelig 17. juli har det kun forekommet etterfylting på bakgrunn av klager tatt til følge på bakgrunn av feil i saksbehandlingen, samt en mindre etterfylting på film- og tv-produksjon ved SV-Fakultetet. Endelige møtt-tall for 2014 blir klare i oktober.

De foreløpige tallene viser at MN-fakultetet og SV-fakultetet har størst differanse på den måten at møttallene er høyere enn opptaksrammene. Ved studiestart tok Studvest opp en sak om overfylte auditorier ved disse fakultetene. Tiltak som ble satt i verk for å motvirke overfylte auditorier, var blant annet å øke kapasiteten ved å dublere undervisningen i noen av de største emnene. Erfaringsvis melder seg til flere emner enn de skal ta, og velger først etter at de har sondert litt, og behovet for å dublere forelesninger vil derfor avta etter noe tid.

Drøfting

På bakgrunn av årets erfaringer inviterer vi fakultetene til å komme med tilbakemeldinger og innspill som vi bør ta med oss til neste års opptak.

Saken legges fram for Utdanningsutvalget for **drøfting**

TOVST/29.09.14

Ephorte: 2014/9451

Sak 40/14 Studiestart 2014

Drøftingssak

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Dato: 15. oktober 2014

Ephorte: 2014/9451

Bakgrunn

Etter behandlingen av studiestart og organisering av studentmottaket i universitetsstyret 26. februar i fjor (sak 5/13), ble det gjennomført en rekke endringer i forbindelse med fadderuken høsten 2013. De nye tiltakene ble positivt mottatt, og i behandlingen av saken i universitetsstyret den 29.8 2013 (sak 58/13) fikk det nye opplegget positiv omtale.

Universitetsstyret vedtok:

Styret ber om at det faglige samarbeidet særlig vektlegges og at kurstilbudet videreutvikles for neste år.

Fellesmøte

Utdanning i Bergen inviterte til et fellesmøte mellom utdanningsinstitusjonene i Bergen og andre berørte aktører den 11. juni. Intensjonen med møtet var å utveksle erfaringer og jobbe forebyggende rundt problemstillingene som kan oppstå under semesterstartsuken.

«God start»

«God start» er et tilbud på fakultetsnivå der Karrieresenteret, Studentens psykiske helsetjeneste og SiB Rådgivning holder en times foredrag for nye studenter om tips for å mestre studiehverdagen og informasjon om tjenestene ved SiB. Ved UiB tok fire av fakultetene imot tilbudet om foredrag. Oppmøtet ved de ulike fakultetene varierende en del, og erfaringer tyder på at «God start» er mest vellykket der tilbudet er forankret hos fakultetsledelsen og der «god start» er med som en del av det offisielle studiestartprogrammet. Det er også en fordel om UiB sentralt gir signaler om dette er et ønsket tilbud.

Velkomstsereemonien

12. august ble årets velkomstsereemoni arrangert i Nygårdsparken. Foruten tale av rektor, talte også leder av Studentparlamentet, varaordfører samt Hans-Wilhelm Steinfeld. Det var musikk av korene Studentersangforeningen, Arme Riddere og Sirenene. Sereemonien ble etterfulgt av en konsert med bandet Razika. På tross av dårlig vær var publikumsoppmøtet godt. Samme dag ble det arrangert Studenttorg. 100 studentorganisasjoner fylte Studentsenteret og fikk muligheten til å vise seg frem for nye studenter.

Fadderuken

Fadderuken er en studentdrevet ordning, og ca. 1000 faddere fordelt ved alle fakultet har bidratt til årets fadderuke. Som tidligere er det studentene ved de respektive fakultetene som har arrangert fadderuken, gjennom de respektive fakultetene som arrangerer fadderuke gjennom de valgte fadderstyrene og den fadderansvarlige.

Fadderstyrenes oppgaver ved studiestart er mange. De strekker seg fra planlegging før fadderuken til gjennomføring og kontroll av aktivitetene under uken. Under fadderuken har de hovedansvaret for program og aktiviteter. I tillegg sørger de for at alle nye studenter blir tatt imot og innrullert i fadderuken. De har også kontakt med alle faddere og faddergrupper, og sørger for at de følger programmet og får nødvendig informasjon. All administrasjon av

fadderuken er fadderstyrenes ansvar, også det økonomiske, og fadderstyrene er dermed det øverste "organ" for gjennomføring av fadderuken.

Fra 1. februar til 31. august var det ansatt en fadderkoordinator i en nyopprettet 50 % stilling. Formålet med stillingen har vært koordinering mellom ulike aktører for å gjøre den første uken for de nye studentene kvalitativt best mulig.

På institusjonsnivå ble det også i år bevilget kr. 500 000,- til kulturelle, sportslige og sosiale fadderarrangement. Læringsmiljøutvalget vedtok tildeling av midlene, og i år fikk 30 arrangement støtte. Arrangement som fikk støtte var blant annet en etableringsdag, idrettsdager, fjelltur, foredrag, film- og kinokvelder, rusfrie arrangement og familiearrangement, alternative opplegg for internasjonale studenter og studenter med nedsatt funksjonsevne, en gratiskonsert for faddere på Hulen og konserter og Helhus arrangement på Kvarteret. I tillegg fikk alle fakultetene støtte til bruk av et SMS-system under fadderuken.

Alle 1000 faddere ble tilbudt kurs. Etter innspill fra fadderlederne og fadderkoordinatoren ble kurset i år delt inn i to moduler. Den første modulen hadde fokus på rusforebygging, kulturforståelse og inkludering. Den første modulen ble avviklet 24. april, 8. mai og 22. mai, og det deltok rundt 560 faddere. I den andre modulen ble det gjennomført fire kurs. Disse kursene hadde innlegg om beredskap og sikkerhet, førstehjelp, mediekontakt og rolleforståelse. Politiet og velforeningene holdt også innlegg. Denne modulen ble avviklet 9. og 10. august og 740 faddere deltok.

Intensjonen med opplæringstilbudet er at fadderne skal få trygghet i rollen som faddere og oppnå en nyttig kompetanse. En viktig målsetning med kurset er at det skal være rusforebyggende.

Faddervaktordningen som for første gang ble arrangert i fjor etter initiativ fra studentene, er et mellom samarbeid mellom alle utdanningsinstitusjonene i Bergen. Tiltaket er en versjon av Natteravnene, hvor frivillige studenter patruljerer sentrumsgatene på nattestid under fadderukene. Prosjektet fikk svært gode tilbakemeldinger og ble derfor videreført i år.

Det ble registrert 36 medieoppslag om fadderuken i juli og august 2014. I samme periode i fjor ble det registrert 50 oppslag, og i 2012 57 oppslag. I 2014 er omtalen overveiende nøytral eller positiv, som resultat av en rolig uke uten alvorlige hendelser. Sentrale budskap fra UiB kom i stor grad frem i sakene, f.eks. at fadderuken gir venner for livet, og at UiB har lagt vekt på en trygg fadderuke uten drikkepress.

På bakgrunn av at nye tiltak som fadderkoordinatorstillingen og kursopplegget for fadderne er plassert under sentraladministrasjonen legges følgende punkt fram for utvalget til **drøfting**:

- Var støttetiltakene fra SA hensiktsmessige og var dialogen og samhandlingen mellom fadderstyrene og SA tilfredsstillende, eller er det noe som bør endres til neste år?

IRIG 03.10.14

Sak 41/14 Ex. phil.

Notat med vedlegg fra Studieadministrativ avdeling

Drøftingssak

NOTAT

Til: Utdanningsutvalget
Fra: Studieadministrativ avdeling
Dato: 15. oktober 2014

ephorte: 14/5001

Bakgrunn

I UU-møtet 16. mai ble sak 23/14 Ex. phil ved UiB, behandlet. Dette var en sak som var meldt inn av studentrepresentanten i UU, og til grunn for saken lå Fuglesangrapporten om ex. phil ved UiB, som var utarbeidet på oppdrag fra Studentparlamentet. Fuglesangutvalgets mandat var å utrede alternative måter å integrere ex. phil. i bachelorgraden.

Utdanningsutvalget kom med følgende innspill i saken:

Det kom følgende innspill:

- Fra studentrepresentantenes side kom det innspill om at det bør vurderes å gjeninnføre en engelsk variant av ex.phil.
- Ex.phil. inneholder noe studieatferdstrening for overgangen mellom videregående skole og universitet. Dersom ex. phil flyttes til senere i studieløpet, innebærer det at fakultetene bør ta hånd om en større del av denne treningen.
- Forslagene om en større grad av tverrfaglighet og en tydeligere kobling mot de fagene som skal studeres, ble vurdert som positivt.
- Ex.phil bør bli mer profilert enn hva det er i dag. Dette kan gjøres ved at ex.phil. får en mer sentral plass på hjemmesidene enn hva faget har i dag, og ved å tydeliggjøre hva studiet er og hvilket formål det har.
- Det bør vurderes om breddetesten i ex. phil kan erstattes med en annen form for vurdering. Fagmiljøene står fritt til å velge vurderingsform.
- Det er viktig å kunne tilby seminarmodellen til alle som ønsker det.
- Det er gjort endringer i ex.phil. blant annet ved MN-fakultetet. Det er viktig se på erfaringene fra MN-fakultetet når endringer skal vurderes. Det bør derfor gjennomføres en evaluering av erfaringer fra omleggingen i 2015. Utdanningsutvalget ønsker å være koplet på denne evalueringen.

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier ble oversendt referatet fra behandlingen i møtet, og ble som en første oppfølging av temaet, bedt om en tilbakemelding på om, og i hvilket omfang, instituttet, ut ifra nåværende budsjettsituasjon, kan tilby Ex. phil. senere i studieløpet enn hva som gjøres i dag, det vil si i andre, tredje eller fjerde semester? Og i så fall fra hvilket tidspunkt kan alternative løp komme på plass?

Vi viser til svarbrev fra FOF som følger på neste side.

Saken legges sammen med svarbrevet fra FOF, fram til **drøfting**

Studieadministrativ avdeling

Referanse

2014/5001-RUF

Dato

30.09.2014

Svar på brev "Oppfølging av UU-sak 23/14 Ex.phil. ved UiB"

I deres brev bes vi «om en tilbakemelding på om, og i hvilket omfang, instituttet, ut ifra nåværende budsjettsituasjon, kan tilby Ex. phil. senere i studieløpet enn hva som gjøres i dag, det vil si i andre, tredje eller fjerde semester? Og i så fall fra hvilket tidspunkt kan alternative løp komme på plass?» Vi svarer nedenfor kortfattet på dette, men velger å også knytte noen kommentarer til brevets kulepunkter.

Flytting av deler av ex.phil. til senere i studieløpet er mulig uten at det har vesentlige økonomiske konsekvenser. Ved Mat.nat.-fakultetet er slik flytting allerede foretatt for studentene ved bachelorprogrammet i biologi samt tilstøtende programmer.¹ I samarbeid med Institutt for biologi har vi, med minimale kostnader, derfor justert ex.phil.-opplegget noe slik at ex.phil. i større grad tematiserer biologifaget enn det vi gjør i det «ordinære» ex.phil.-emnet ved Mat.nat. på høsten. Det ligger imidlertid en reell merkostnad i det at siden ex.phil. ved Mat.nat. tilbys både høst og vår, må vi arrangere ekstra forelesninger. Generelt vil det altså være slik at dersom studentmassen ved et gitt fakultet fordeler seg på ulike semestre, vil ventelig noe mer ressurser måtte brukes på forelesninger. Flytting får ikke umiddelbart økonomiske konsekvenser hva gjelder seminargrupper; men man kan se for seg ekstrakostnader i en overgangsfase knyttet til justering og utvikling av opplegg særlig der man flytter på emnet til sent i studieløpet. Slike kostnader kan imidlertid dekkes av ex.phil.-budsjettet i undervisningsfrie semestre i overgangsperioden. Når det gjelder tidsaspektet er flytting noe som fra vår side kan gjøres raskt, og det vil primært avhenge av fakultetene/ fagene selv og hvor lang tid som behøves for å endre på programmer og studieplaner.

¹ Ellers er det flere andre miljøer ved Mat.nat. som allerede har gått inn for å flytte ex.phil.: Institutt for fysikk ønsker å legge emnet i femte semester, mens lektorutdanningen ved Mat.nat. har vedtatt å anbefale sine studenter å ta ex.phil. i sjette semester. Institutt for biologi har dessuten nettopp kontaktet oss om muligheten for å flytte ex.phil. fra andre til fjerde semester.

Kort til kulepunktene:

- Det er lite aktuelt å gjeninnføre engelskvarianten, som ble lagt ned da færre enn et tosifret antall studenter meldte seg til denne. Disse midlene brukes bedre til å sette opp ordinære seminargrupper.
- Flytting av ex.phil. gjør at emnet ikke lenger har sin vanlige funksjon som studieforberedende emne. Det er imidlertid ingen grunn til å tro at den faglige dimensjonen blir mindre relevant, heller ikke hva skrivetrening gjennom semesteroppgaven angår.
- Ex.phil. har lenge vært fakultetsorientert. Faglig tilpasning kan i noen grad gjøres ved flytting.
- Administrasjonen ved ex.phil. har flere ganger tatt initiativ til synliggjøring av ex.phil. bl.a. på forsiden av utdanningssidene. Vi vil også jobbe videre med å utvikle en mer informativ fagside enn vi har idag.
- Vi arbeider med å utvikle alternative former for breddetesting. I fjor eksperimenterte vi med essays, i år med digital testing utenom seminar i Moodle.
- Det er svært få studenter som ikke får plass på seminarmodellen. Det hender at enkeltstudenter ikke får plass, men det er vanskelig å unngå. Et nevneverdig unntak er likevel årsstudentene ved SV, som har ex.phil. i studieprogrammet, men hvor bachelorstudentene har prioritet.
- Vi har startet planleggingsarbeidet med å evaluere flyttingen ved Mat.nat. Vi samarbeider gjerne med UU om dette.

Vennlig hilsen

Reidar Lie
instituttleder

Rune J. Falch
faglig koordinator

**Sak 42/14 Studentenes Helse- og Trivselsundersøkelse
2014**

Notat med vedlegg fra Studieadministrativ avdeling

Drøftingssak

NOTAT

Til: Utdanningsutvalget
Fra: Studieadministrativ avdeling
Dato: 25. september 2014

Arkivnr. 14/9747

Bakgrunn

Studentens helse- og trivselsundersøkelse (SHoT) er den største undersøkelsen av sitt slag i Norge, og ble gjennomført for første gang i 2010. I 2014 ble den andre SHoT-rapporten publisert.

Undersøkelsens rammeverk omfatter studiesituasjonen og studielivet til norske heltidsstudenter under 35 år. Ti samskipnader, representert med 71 prosent av studentene i målgruppen, deltok i årets undersøkelse. Svarandelen var 29 prosent noe som tilsvarer litt over 13600 studenter, representert av alle årskull.

Undersøkelsen har 6 hovedtemaer:

- Psykisk helse
- Studiemiljø
- Studiemestring
- Rusmidler
- Fysiske helse
- Studentøkonomi

I denne saken er det valgt å fokusere på de 4 første temaene, som vi vurderer som særlig relevante for fakultetene. For fullstendig rapport, se [SHoT 2014](#).

To dokumenter er vedlagt denne saken. Tall fra UiB totalt er sammenlignet med hvert enkelt fakultet, tema for tema. Videre sammenlignes tall fra UiB totalt med tall fra alle institusjoner nasjonalt. I det videre framstilles noen hovedpunkter. Funnene er også sammenlignet med funnene fra SHoT-undersøkelsen fra 2010.

Sitater er hentet fra SHoT 2014.

Hovedfunn

Studiemiljø.

UiB sine studenter er mer tilfredse med studentmiljøet og studiebyen enn snittet nasjonalt. I følge SHoT 2014 er studenter som deltar «fullt ut» i fadderordninger «mer fornøyde med studiemiljøet», enn de som ikke deltar (s. 12). Videre er det «positiv sammenheng mellom deltagelse i fadderordningen og oppfatning av studiebyen» (s. 12). Andelen UiB-studenter som deltar fullt ut eller delvis i fadderordningen er 88 % mot 79 % nasjonalt.

Andelen studenter på juridisk (Juss)- og medisinsk-odontologiske (MedOd) fakultet som deltar fullt ut og delvis i fadderordningen er høyere enn for andre fakulteter. Andelen for begge disse fakultetene er 92 prosent. Det humanistiske fakultet (HF) har lavest andel på 77 %.

Andelen UiB-studenter som følte seg «godt mottatt på nåværende program» som ny student er 85 % mot 86 % nasjonalt. Andelen er størst ved MedOd (93 %) og Juss (92 %). Det er lavest andel ved HF (79 %) og SV (76 %).

Andelen UiB-studenter som oppfatter studiet som ganske og meget meningsfullt er 84 % mot 85 % nasjonalt. Fakultetene viser store forskjeller. Både ved MedOd og Juss er andelen 96 %, mot 75% og 74 % ved HF og SV.

Det er en økende andel som «ofte» opplever press fra medstudenter som en negativ påvirkning på studiet. 10 % av UiB-studentene opplevde negativt press fra sine medstudenter i 2014, mot 5 % i 2010. 6 % av studentene nasjonalt opplevde samme negative presset i 2014. Juss (38 %) har den største andelen mens MN (6%), HF (3%) og SV (2%) har lavest.

Det er også en økende andel UiB-studenter som «ofte» opplever konsentrasjonsproblemer som negativ påvirkning på studiet, 23 % i 2014 mot 19 % i 2010. 20 % av studentene nasjonalt led av samme problemet i 2014. Andelen er størst ved HF (29 %), og lavest ved MedOd (13 %)

19 % av UiB sine studenter opplever ofte at arbeidspress er negativ påvirkning på studiet mot 17 % nasjonalt. Andelen ved Juss (54 %) er betydelig høyere enn UiB-snittet. Andelen er lavest ved MN (11 %), HF (8 %) og SV (6 %).

Studiemestring. Andelen UiB-studenter som svarte at de hadde normert studieprogresjon er 77 %. Andelen er størst ved MedOd (85 %) og Juss (83%). Det matematiske-naturvitenskapelige fakultet har lavest andel med 70 %.

UiB-studenter stryker i betydelig mindre grad enn studenter nasjonalt. 70 % av UiB-studentene svarte at de *ikke* hadde strøket noen fag, mot 64 % nasjonalt. Andelen er høyest ved Juss (84 %), MedOd (84%) og Psyk (78%), og lavest ved MN (55%) og HF (61 %).

I 2010 var andelen ved Juss og MedOd som aldri hadde strøket 79 % for begge fakultetene. Tallene fra 2014 er da en forbedring på 5 %. I 2010 svarte hele 92 % av studentene ved Psyk at de ikke hadde strøket, mot 78 % i 2014.

Tallene for MN og HF var henholdsvis 63 og 64 % i 2010. Med andre ord er det 8 % flere MN-studenter i dag som har strøket enn i 2010.

Gjennomsnittet av de spurte oppgir at de brukte 27 timer på studiet «i forrige uke», dette er på linje med snittet nasjonalt som også er 27 timer. Studenter ved Juss (37 timer) og MedOd (36 timer) bruker mest tid på studiene, mens studenter ved HF (20 timer) og SV (21 timer) bruker minst tid.

12 % oppga at de hadde en «lav mestring av studiet» mot 13 % nasjonalt. Dette er en nedgang fra 14 % i 2010 for UiB-studenter. MedOd skiller seg ut med en andel på kun 6%.

Selvoppfattet «lav» mestring av studier henger også sammen med eksamensangst (se rapporten side 29). Andelen UiB-studenter med «litt» og «mye» eksamensangst var 39 % mot 38 % nasjonalt. Dette er en oppgang på 6 % fra 2010. «Andelen som har *mye* eksamensangst er dobbelt så høy blant kvinner som menn» (s. 29). Det psykologiske fakultet

(Psyk) har høyest andel med «mye» eksamensangst (16 %). Juss (15 %) og HF (15%) følger tett etter. SV har lavest andel (9 %).

41 % av UiB-studentene hadde også «litt» eller «mye» angst for muntlige fremlegg i undervisningen 41 % er helt i tråd med snittet nasjonalt. I 2010 var andelen 35 %. Andelen med «mye» angst er igjen «dobbel så høyt blant kvinner som menn» (s. 32). Økningen er «signifikant ... blant kvinner» siden 2010 (s. 33). Juss skiller seg ut på UiB ved en lav andel som svarer at de har «mye» angst for muntlig fremlegg i undervisningen 12 %, mot 17 % for UiB totalt.

Psykisk helse. Det ble spurt om 25 psykiske symptomplager, og om omfanget av disse kan karakteriseres som «alvorlig». 19 % av alle studenter som deltok i undersøkelsen hadde «alvorlige» psykiske symptomplager, mot 10 % i befolkningen, i samme aldersgruppe, totalt. Forekomsten av alvorlige psykiske symptomplager var dobbelt så høyt blant kvinner. Tallene viser en økning nasjonalt fra SHoT 2010. Psykiske plager har økt mest blant de kvinnelige studentene. For UiB-studenter var tallet 18 % i 2014, mot 14 % i 2010. Tilsvarende tall nasjonalt, var 14 % i 2010 og 19 % i 2014. UiB-studenter med «få symptomplager» ble redusert fra 73 % i 2010 til 65 % i 2014.

Psyk (13 %) og MedOd (9 %) har lavest andel studenter med «alvorlige» psykiske symptomplager, og HF (27 %) har høyest.

Rusmidler. Undersøkelsen bruker AUDIT som er en «risikoskala for alkoholrelaterte helseskader», og en AUDIT-score på 8 indikerer risiko for helseskader (s. 97). Studenter på UiB (7,6) har større risiko for alkoholrelaterte helseskader enn studenter nasjonalt (7,1).

47 % av UiB-studentene løper risiko for alkoholrelaterte helseskader. Andelen er lavest ved MedOd (28%) og MN (39 %), og høyest ved SV (56 %) og Juss (55%).

Andelen UiB-studenter som har benyttet «illegale rusmidler» «minst 5 ganger siste halvår» er 8,6 % (menn) og 3,7 % (kvinner). Det er høy forbruk blant menn ved Psyk (21,1 %) og HF (12,4%).

Forslag til drøfting

Hovedfunnene viser store interne forskjeller mellom fakultetene på UiB. Studenter ved MedOd og Juss utmerker seg på flere områder. De stryker i mindre grad enn andre studenter, og de har også bedre studieprogresjon. Dette kan ha sammenheng med at disse studentene følte seg godt mottatt på studiet da de var nye.

Studenter ved HF og SV følte seg i mindre grad godt mottatt på studiet da de var nye, og de oppfatter også i mindre grad studiene som meningsfylt enn andre studenter. Studenter ved HF og SV bruker også mindre tid på studiene enn andre studenter. HF har også, sammen med MN, den høyeste andelen stryk.

Hva kan være årsakene til variasjonene når det gjelder strykandel og studieprogresjon mellom fakultetene? Er årsaken til variasjonene opptakskvalitet, eller er skyldes de først og fremst tiltak ved fakultetene.

Psyk og MedOd har lavest andel studenter med «alvorlige» psykiske symptomplager, og HF har høyest med en andel som er 8 % og 9% høyere enn henholdsvis UiB-snittet og snittet for

alle studenter totalt. De andre fakultetene ligger nært både landsgjennomsnittet og gjennomsnittet for UiB. HF sin andel er betydelig tatt i betraktning at andelen med alvorlige psykiske symptomplager i befolkningen totalt er 10 %.

Hva kan være årsaken til variasjonene, og i hvilken grad kan UiB bidra til å bedre tallene? Noe av forklaringen kan være at profesjonsstudiene har mer obligatorisk undervisning og mer fokus på årskull, noe som kan bidra til mer tilhørighet og høyere grad av studiemestring.

Undervisningstiltak som er orientert mot studentenes mestring vil trolig bidra positivt. Dette er særlig viktig for kvinnelige studenter som i høyere grad plages av alvorlige psykiske symptomplager og prestasjonsangst.

I følge SHoT 2010 er det en klar sammenheng mellom studiemestring/eksamensangst og stryk til eksamen.

Saken legges med dette fram for Utdanningsutvalget til **drøfting**, med fokus på hvordan dette kan følges opp på fakultetsnivå.

MUSHUS/september 2014

Sak 43/14

Nordic Master Programme

Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Orienteringssak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 15. oktober 2014

Ephorte: 14/10136

Bakgrunn

Nordisk Ministerråds sekretariat oppnevnte i august 2013 en ekspertgruppe for å undersøke eventuelle lovmessige eller administrative hinder for å opprette fellesgrader mellom nordiske institusjoner. Mandatet var som følger:

Ekspertgruppen skall arbeta för att:

- göra praktiska rekommendationer på hur man bäst löser hindren på kort sikt inom ramen för den nuvarande nationella lagstiftningen

- analysera, identifiera och vid behov göra förslag på åtgärder på lång sikt för att undanröja potentiella hinder gällande joint/double degrees och ackreditering (t.ex. gällande ändringsbehov i den nationella lagstiftningen).

Arbeidet i gruppen avsluttes i oktober 2014.

Flere UiB ansatte har deltatt aktivt i dette arbeidet.

Gruppens arbeid

Gruppen har studert inngående den nordiske lovgivningen og utarbeidet en *rapport* på engelsk som omfatter den nordiske lovgivningen i forhold til fellesgrader. Rapporten bør kunne brukes som en informasjonskilde i forbindelse med innledning av samarbeid mellom nordiske institusjoner. I tillegg har rapporten som vedlegg en rekke dokumenter som bør kunne fungere som hjelpemidler i forbindelse med dette samarbeidet:

Suggested Guidelines for the development of a Nordic Master Programme; template for a Letter of Endorsement; Template for a memorandum of Intent; A template for an agreement concerning the further development, management and running of the Nordic Master Programme; A template of a joint Nordic Master Diploma and Diploma Supplement

Ekspertgruppens anbefaling

Et av de viktigste resultatene av dette arbeidet er et sett anbefalinger som bør kunne legge fundamentet for en felles forståelse av hva en i Norden mener med en fellesgrad.

The Ad hoc group on administrative and legal obstacles (Ad hoc-grupp: Juridiska och administrative hinder i Nordic Master) has examined the Nordic legislation and recommendations made by competent authorities concerning degree collaboration.

The group recommends that a Nordic Master Programme should fulfil the following requirements:

- 1. Three or more officially recognised Nordic Higher Education institutions offering research-based education at second-cycle level establish an agreement with the aim of developing and running a high-quality Nordic Master Programme.*

2. *A Nordic Master Programme should present an added Nordic value and must include an innovative perspective.*
3. *A Nordic Master Programme must comply with current national regulations in order to ensure that the programme meets the requirements for a Master's degree in the participating countries.*
4. *The programme development and the running of the programme are based on an agreement signed by the legal representative of the collaborating institutions. The duties of each of the collaborating universities are described in the agreement.*
5. *Students registered in the programme must be ensured that they can complete the programme even if the collaboration should be discontinued.*
6. *The form of the documentation of a successfully completed degree is agreed on in the agreement:*

The successful completion of the Nordic Master Programme must lead to the award of either a joint degree (i.e. one single diploma issued on behalf of at least two of the cooperating institutions and fully recognised in both countries) or multiple degrees (i.e. at least two diplomas issued by two of the cooperating institutions and fully recognised in these countries. It shall be clearly indicated on the diplomas that the education has been provided in cooperation with other institutions.²

7. *The parties develop jointly the programme description. Within the curriculum the different courses provided by the parties follow the regulations for the courses given by each institution. The education should use ECTS based on learning outcomes and student workload.*
8. *Each party should offer at least 30 ECTS into the joint curriculum.*
9. *The same requirements for admission apply for all applicants to each study programme, this includes also requirements for language proficiency.*
10. *The length of the study is 120 ECTS*
11. *The same requirements for successfully fulfilling the programme apply for all students registered in the programme.*
12. *An admitted student's home institution is the institution where he/she is enrolled and registered the first semester on the programme. The host institution is the institution where the student spends his/her mobility period, and where he/she is registered during that study period.*
13. *The curriculum must include a physical mobility period to at least one host institution. It is recommended that successfully completed mobility period(s) will give altogether at least 30 ECTS.*

² Danish Higher Education Institutions in Architecture and Art are an exception due to the Danish law concerning these institutions.

14. *The curriculum must include a thesis of at least 30 ECTS.*

15. *The degree(s) is (are) awarded upon completion of a joint curriculum jointly developed by the parties.*

UiB og Nordic Master Programme

Det er sannsynlig at Nordisk Ministerråd igjen utlyser midler for finansiering og utvikling av felles nordiske studieprogrammer. Det er blitt bebudet at dette blir en permanent ordning.

Det har inntil nå vært anselige summer som har blitt tildelt slikt arbeid:

1 100 000DKK/program – og summen skal etter sigende økes. Det er selvsagt at et program som har til rådighet en slik sum penger til utvikling, bør nå et høgt faglig nivå. Det er viktig at fakultetene er klar over disse søknadsmulighetene, starter planleggingsarbeidet i god tid og at fagmiljøene bruker den ekspertisen angående fellesgrader som eksisterer ved UiB.

Å utarbeide og etablere et felles studieprogram krever mer enn de ordinære programmene. Derfor kan det anbefales at fakultetene vurderer en egen strategi for fellesgrader.

Saken legges med dette fram for utdanningsutvalget til **orientering**.

Sak 44/14

Overgang til ny vitnemålsmal

Saksnotat fra Studieadministrativ avdeling

Orienteringssak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 15. oktober 2014

Ephorte: 2014/8629

Bakgrunn

En arbeidsgruppe oppnevnt av Universitets- og høyskolerådet utarbeidet i 2011 et forslag til harmonisering av norske gradsvitnemål og vitnemålstillegg (Diploma Supplement) innenfor høyere utdanning. Forslaget ble i en høringsrunde positivt mottatt, og en del forbedringsforslag fra høringsrunden er deretter blitt innarbeidet i malen. FS ved USIT har arbeidet med malen siden i fjor, og nå er malen også tilpasset lokalt i UiBs FS-system.

Den nye malen

Den nye malen omfatter mer informasjon enn den som brukes i dag ved Universitetet i Bergen:

- alle vitnemål skal omfatte tre faste felt (fast tekst) med faste overskrifter³:
 - *Generell informasjon om graden*
 - *Studieprogrammets målsetting, innhold og organisering*
 - *Kandidatens læringsutbytte*
- karaktersystemet er beskrevet omfattende i forbindelse med grunnlaget for vitnemålet
- sidene er paginert
- papiret er nytt

Kandidatens læringsutbytte

Det skal nå foreligge læringsutbyttebeskrivelser for alle studieprogrammene ved UiB. Når UiB tildeler en grad skal vitnemålet også omfatte programmets læringsutbyttebeskrivelser. Det samme gjelder det engelsk-språklige vitnemålstillegget, Diploma Supplement. De fleste profesjonsstudiene har allerede læringsutbyttebeskrivelsene oversatt til engelsk, og Studieadministrativ avdeling vil derfor oppfordre Det juridiske fakultet, Det medisinsk-odontologiske fakultet og Det psykologiske fakultet til å utstede vitnemål og vitnemålstillegg i tråd med den nye malen så snart nytt papir for ny mal foreligger. De andre fakultetene bør starte implementeringsarbeidet slik at Universitetet i Bergen fra og med 1. juni 2015 utsteder alle vitnemål og vitnemålstillegg med den nye malen. Den gamle malen støttes ikke etter dette tidspunktet.

Sikkerhet og papirkvalitet

Vitnemålet er et av UiBs «visittkort». Både innhold i vitnemålet og vitnemålets utseende må være av høy kvalitet. Det er også viktig at vitnemålene er sikret på best mulig måte mot forfalskning.

Således vil

- Første siden ha universitetets preg som tidligere
- vitnemålet og vitnemålstillegget fra og med side to ha på hver side en holografisk folie med uglen trykket i sølvfolien

SA fakturerer som før fakultetene for bruken av papiret.

³ De faste tekstene finnes på bokmål, nynorsk og engelsk

Vitnemålsforum

Studieadministrativ avdeling sørger for opplæring i den nye vitnemålsmalen. I den forbindelse er det også opprettet et eget vitnemålsforum med representanter fra hvert fakultet. Det første møtet i dette forumet er 1. oktober.

Saken legges fram for Utdanningsutvalget til **orientering**

18.09.14/ ETDA

Ephorte: 2014/10150

Sak 45/14

**Årsrapport fra Læringsmiljøutvalget for studieåret
2013-2014**

Notat fra Studieadministrativ avdeling

Orienteringssak

Notat

Til: Universitetets utdanningsutvalg

Fra: Studieadministrativ avdeling

Møte: 15. oktober 2014

Ephorte: 2014/10150

Bakgrunn

Vedlagt følger årsrapporten for Læringsmiljøutvalget for studieåret 2013-2014. Årsrapporten ble behandlet i Læringsmiljøutvalget 25. september og skal behandles i universitetsstyret i møte i oktober. Saken legges fram for Utdanningsutvalget til orientering.

Læringsmiljøutvalget har hatt 5 møter i løpet av studieåret 2013-2014 og behandlet 45 saker.

Årsrapporten går nærmere inn på følgende saker som har preget sakslistene dette året:

- Dialogmøter med fakultetene
- Oppfølging av handlingsplaner
- Studentundersøkelsen «UiB-student 2013»
- Arealplanen for UiB
- Studentombud ved UiB
- Retningslinjer for håndtering av konflikter som omfatter studenter
- Rutiner for rapportering av klager på læringsmiljøet
- Studiestart og fadderuken
- Kanaler for klager på læringsmiljøet
- Læringsmiljøprisen

Saken legges frem for Utdanningsutvalget til **orientering**.

IRIG/11.09.14

UNIVERSITETET I BERGEN LÆRINGSMILJØUTVALGET (LMU)

Læringsmiljøutvalget ved UiB er oppnevnt i henhold til
Lov om universiteter og høyskoler § 4-3 (3)

Årsrapport for 2013-2014

1. Oppretting av utvalget

I forbindelse med innføringen av Kvalitetsreformen og revisjon av Lov om universiteter og høyskoler, ble institusjonene pålagt å etablere egne læringsmiljøutvalg (LMU). Utvalgene skal sikre at lovens bestemmelser i § 4-3 om studentenes læringsmiljø blir gjennomført. I møtet 12. juni 2003 ble forslaget til retningslinjer og sammensetning av et Læringsmiljøutvalg ved Universitetet i Bergen godkjent av universitetsstyret. Utvalget har vært i funksjon siden 7. oktober 2003. Etter forslag fra Læringsmiljøutvalget, behandlet universitetsstyret et utkast til endringer i utvalgets mandat på et møte i september 2009. Endringene var motivert ut i fra et ønske om at LMU skal spille en større og mer aktiv rolle i læringsmiljø saker. Det var ønskelig at utvalget skulle få en mer systematisk oversikt over saker som gjelder læringsmiljøet. Nye regler for LMU ble vedtatt 24.09. 2009 og er senere blitt revidert 25.10.2012.

2. Sammensetning og sekretariat

Utvalget har i studieåret 2013-2014 hatt følgende sammensetning:

Ansatte (er oppnevnt for perioden 1.8.2013-31.7.2017)

Viserektor for utdanning, Oddrun Samdal (vara: viserektor for internasjonalisering Anne Christine Johannessen)

Avdelingsdirektør ved Studieadministrativ avdeling Christen Soleim (vara: underdirektør Ingvild Greve)

Avdelingsdirektør ved Eiendomsavdelingen Even Berge (vara: administrasjonssjef Ove Botnevik)

Dekan Knut Helland (vara: dekan Nina Langeland)

Førstekonsulent Siri Bjerkestrand, kompetanse på studenter med nedsatt funksjonsevne (vara: seniorkonsulent Hilde Haaland Kramer)

Studenter (var oppnevnt for perioden 1.8.2013-31.7.2014)

Hilde Kristine Moe

Eivind Brandt

Tommy Aarethun

Susann Strømsvåg

Øydis Lebiko

Leder:

Utvalget velger, etter lovens § 4-3, hvert år leder vekselvis blant institusjonens og studentenes representanter. I meldingsåret har utvalgets leder vært viserektor for utdanning Oddrun Samdal.

Observatører:

Faste observatører i LMU er Studentsamskipnaden i Bergen (møtt 3 ganger), ved velferdsdirektør Hege Råkil, Universitetsbiblioteket (møtt 5 ganger) ved Ketil Falck (møtt 3 ganger) og Anne Belsvik (møtt 2 ganger), IT-avdelingen ved Sidsel Storebø (møtt 3 ganger),

Wenche Vårdal (møtt 1 gang) og Tore Burheim (møtt 1 gang) og Personal- og organisasjonsavdelingen ved Runa Jakhelln (møtt 3 ganger), Anne Marit Skarsbø (møtt 1 gang) og Kathrine Brosvik Thorsen (møtt 1 gang).

Sekretariat:

Studieadministrativ avdeling har sekretariatsfunksjon for utvalget, og administrerer utvalgets nettside <http://www.uib.no/ua/arbeidsfelt/laeringsmiljoutvalget>

3. Møtevirksomhet og saker

Læringsmiljøutvalget har i meldingsperioden hatt 5 møter (25.9, 14.10 og 12.12. 2013 og 26.02 og 13.05 2014) og behandlet i alt 45 saker jfr. møtoreferatene⁴. LMU er organisert som et tilsyns- og strategiutvalg, og dette gjenspeiler seg også i de sakene som utvalget har behandlet og drøftet. Følgende saker, som blir særlig omtalt nedenfor, har preget sakslistene dette året:

- Dialogmøter med fakultetene
- Oppfølging av handlingsplaner
- Studentundersøkelsen «UiB-student 2013»
- Arealplanen for UiB
- Studentombud ved UiB
- Retningslinjer for håndtering av konflikter som omfatter studenter
- Rutiner for rapportering av klager på læringsmiljøet
- Studiestart og fadderuken
- Kanaler for klager på læringsmiljøet
- Læringsmiljøprisen

4. Dialogmøter med fakultetene

LMU har arrangert dialogmøter med fakultetene siden 2009. I møtene blir læringsmiljø og utfordringer knyttet til dette drøftet med representanter for studenter og ansatte ved det enkelte fakultet. Formålet med besøksrundene er å oppnå gjensidig informasjon og å identifisere mulige felles oppgaver og utfordringer når det gjelder det helhetlige læringsmiljøet. Dette studieåret har utvalget hatt møter med Det juridiske fakultet (september), Det medisinsk-odontologiske fakultet (desember), Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet (februar) og Det samfunnsvitenskapelige fakultet (mai). Tema som blir tatt opp på møtene er:

- Undervisningslokaler
- Lesesaler og andre studentarbeidsplasser
- Møteplasser for studentene
- Det psykososiale læringsmiljøet
- Studentutvalgenes rolle i læringsmiljøarbeidet
- Retningslinjer for håndtering av læringsmiljøspørsmål

I forbindelse med dialogmøtene blir det gjennomført en tilsynsrunde/omvisning. Tilsynsrunderen blir gjennomført som en befaring til lesesaler, undervisningsrom, kantiner med mer, og oppsummeringene fra disse rundene blir meldt tilbake til hvert fakultet.

Fakultetene har informert om følgende utfordringer når det gjelder læringsmiljøet i denne perioden:

- Ved Det humanistiske fakultet er utfordringene størst ved Griegakademiet. Lokalene byr på problemer fordi rommene er små og lyden tar stor plass. Studentene utsettes

⁴ <http://www.uib.no/ua/arbeidsfelt/laeringsmiljoutvalget/referater>

for lyd over lengre tid, noe som medfører at mange får hørselsskader og sliter med tinnitus. Det er også store utfordringer knyttet til inn klimaet. Det er vanskelig å holde en jevn luftfuktighet, noe som er ugunstig for instrumentene.

- Det samfunnsvitenskapelige fakultet ønsker å totalrenovere Sofie Lindstrøms hus. Bygget er nedslitt, har dårlig ventilasjon og den tekniske standarden tilfredsstillende ikke dagens standardkrav. Det er også utfordringer knyttet til ventilasjonsanlegget i Lauritz Meltzers hus. Kantinen er tatt i bruk til studentaktiviteter.
- Det matematisk- naturvitenskapelige fakultet har utfordringer med bygningsmassen for å kunne tilby et godt læringsmiljø for studentene. Det er behov for oppussing av flere auditorier og oppgradering av undervisningsrom som laboratorier og kurssaler. Fakultetet har fokus på ombygging av arealer i Realfagbygget til et læringscenter i 2014. Det er opprettet et eget lokale for faglig-sosiale aktiviteter.
- Det medisinsk-odontologiske fakultet har enkelte utfordringer når det gjelder undervisningslokaler og andre forhold knyttet til det fysiske læringsmiljøet. Det nye odontologibygget har hatt innkjøringsproblemer knyttet til temperaturregulering. Det har vært utfordringer knyttet til studentlokaler ved fakultetet, men universitetsledelsen har satt av midler til oppgradering av studentlokalet i Overlege Danielsens hus.
- Det juridiske fakultet får flest klager på det fysiske læringsmiljøet, og ventilasjonsanlegget er ofte gjenstand for kritikk. Det er planlagt oppussing av gamle Dragefjellet skole, og det er prosjektert for et nytt ventilasjonsanlegg. I JUS 1 og JUS 2 er det problemer med ventilasjonsanleggene. I Auditorium 1 er akustikken en utfordring.
- Det psykologiske fakultet har hatt fokus på bedring av det fysiske læringsmiljøet gjennom ombygging og omdisponering av areal i Christiesgate 12 til studentarbeidsplasser, lesetorg og sosialt møtested. Fakultetet har videre satt i gang en pilot på enkelte institutt for å implementere digitale læringsformer i emnene.

5. Oppfølging av handlingsplaner

Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet ved Universitetet i Bergen (2013-2015) ble vedtatt av universitetsstyret 24. oktober 2013. Planen inneholder prioriterte tiltak rettet mot det fysiske, psykososiale og organisatoriske læringsmiljøet.

Handlingsplan for likestilling (2012-2015) og kapittel 3 «Funksjonsevne», som omhandler studenter med nedsatt funksjonsevne, har en rekke tiltak for å oppnå universell utforming ved UiB.

Handlingsplanene utgjør et viktig redskap for å forbedre læringsmiljøet ved UiB. Utvalget har en detaljert gjennomgang av status for tiltakene i handlingsplanene hvert halvår.

Siste statusoppdatering av tiltakene i handlingsplanene er vedlagt.

6. Studentundersøkelsen «UiB-student 2013»

Resultatene fra samlerapporten om studentundersøkelsen ble presentert for Læringsmiljøutvalget høsten 2013. I tillegg fikk LMU forelagt en egen statistikk- og kommentarrapport på fysisk læringsmiljø, brutt ned på fakultet.

Resultatene fra undersøkelsen viste at studentene i hovedsak er tilfredse med det fysiske læringsmiljøet, men det er til dels store variasjoner. Av de målte fasilitetene var det størst

misnøye med tilgjengelighet på lesesalsplasser, sosiale soner, og renhold på toaletter. Undersøkelsen støtter opp om tiltak i handlingsplanen for styrking av læringsmiljøet.

Resultatene i undersøkelsen og oppfølgingspunktene etter LMU sin drøfting ble sendt til fakultetene for videre oppfølging.

7. Arealplan for UiB

Utkast til forvaltning og utvikling av arealer og universitetsområdene fram mot 2020, ble drøftet på et ekstraordinært LMU-møte, og på bakgrunn av innspillene i møtet sendte utvalget inn en høringsuttalelse. I uttalelsen ble det mellom annet anbefalt en tett kobling mellom handlingsplanen for styrking av læringsmiljøet og arealplanen. I tillegg ønsket LMU en sterkere tydeliggjøring av universell utforming både i rammene og i mål og prinsipp for arealbruk. Utvalget vurderte det som viktig at det blir utarbeidet en tiltaksplan for hvordan UiB skal bli universelt utformet innen 2025.

8. Studentombud ved UiB

Studentombudet ved UiO, Marianne Høva Rustberggard, ble invitert til et LMU-møte for å fortelle om sine erfaringer etter ett år i stillingen. Ombudet har mottatt 102 studenthenvendelser i løpet av ett år. Sakene har vært relevante, og de er ofte komplekse med et behov for sortering. Erfaringene viser at studentene ofte trenger bistand over tid.

I tråd med anbefalingen fra arbeidsgruppen som utredet behovet for et studentombud ved UiB, ønsket Læringsmiljøutvalget å ta med seg erfaringene fra studentombudet ved UiO i vurderingen av om etablering av et studentombud var en aktuell løsning for UiB. På bakgrunn av erfaringene fra UiO mente LMU at det var behov for en uavhengig bistandsperson for studentene ved UiB. Utvalget anbefalte at det bør opprettes et studentombud ved UiB, og at ombudet får i oppgave å definere rollen og utarbeide mandatet for stillingen sett på bakgrunn av erfaringene fra UiO.

9. Retningslinjer for håndtering av konflikter som omfatter studenter

Etter et initiativ fra Studentparlamentet opprettet LMU en arbeidsgruppe som fikk i oppgave å utarbeide et forslag til retningslinjer for studentkonflikter. Bakgrunnen for forslaget var at studentene ønsket å få klarlagt deres rettigheter og å sikre en lik behandling på alle institutt og fakultet. Mandatet er blitt utvidet til også å gjelde konflikter mellom studenter og ansatte. Arbeidsgruppen har utarbeidet et foreløpig utkast til retningslinjer som er blitt drøftet i LMU, men arbeidet er omfattende og arbeidsgruppen trenger lengre tid enn antatt å få utarbeidet et endelig forslag.

10. Rutiner for rapportering av klager på læringsmiljøet

Ifølge reglene til LMU skal utvalget få melding om eventuelle klager fra studentene vedrørende læringsmiljøet. Læringsmiljøutvalget har mottatt klager fra fem fakultet. Klagen fra Det juridiske fakultet dreier seg først og fremst om det fysiske læringsmiljøet og luftkvaliteten. Det gjelder særlig Dragefjellet skole (Gamlebygget). Ved det Det medisinsk-odontologiske fakultet ble det klaget på støy på grunn av boring i kjelleren i Armauer Hansens hus høsten 2013. I tillegg kom det klager på kulde i auditoriet i SMU-bygget og tette toaletter i Armauer Hansens hus. Det psykologiske fakultet mottok klager på at andre studenter har benyttet seg av tilretteleggingstiltak for student med nedsatt funksjonsevne og for dårlig tilrettelegging for rullestolbruker ved kurs hos ekstern aktør. Klagen fra Det samfunnsvitenskapelige fakultet gjelder hovedsakelig fysiske forhold i Sofie Lindstrøms hus. Alle klagen fra Det humanistiske fakultet kommer fra Institutt for musikk ved Griegakademiet. Studentene har klaget over inneklime, støy, dårlig romkapasitet, og for få

øvingsrom. I tillegg blir det klaget over begrenset adkomst for rullestolbrukere både ved Nygård skole og Sydneshaugen skole.

Klagene er sendt videre til Eiendomsavdelingen, og tatt hensyn til i Læringsmiljøutvalgets oppfølging av *Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet ved UiB* og i innspill til EIAs budsjett. HMS-seksjonen har fulgt opp klagen på støy og inneløst klima ved Griegakademiet. Det er blant annet utført enkle støymålinger i Prøvesalen og på øvingsrommene. Når det gjelder inneløst klima, er det gjennomført en kartlegging av kontorene i 1. etg samt av prøvesalen i 2. etg på Griegakademiet.

LMU mottar generelt få klager på læringsmiljøet og er i dialog med HMS-seksjonen for å få etablert gode rutiner for innmelding av avvik på læringsmiljøet. Gjennom prosjektet «Nytt system for HMS-relaterte avvik, nestenulykker og ulykker» er det utviklet et nytt elektronisk system for melding og oppfølging av HMS-avvik ved UiB. I 2013 ble det igangsatt en pilot ved Det matematisk-naturvitenskapelige fakultet. Sekretariatet og Kjemisk institutt er pilotenheter. Før implementering ved universitetet, utvides piloten til også å gjelde øvrige institutt ved fakultetet. Det er lagt til rette for at klager på det fysiske læringsmiljøet fra studentene skal inngå i avvikssystemet, og LMU samarbeider med HMS-seksjonen i dette arbeidet.

11. Studiestart og fadderuken

Læringsmiljøutvalget har vedtatt tildelingen av midler til fadderarrangement. Arrangement som fikk støtte var blant annet en etableringsdag, idrettsdager, fjelltur, foredrag, film- og kinokvelder, rusfrie arrangement og familiearrangement, alternative opplegg for internasjonale studenter og studenter med nedsatt funksjonsevne, en gratiskonsert for faddere på Hulen og konserter og Helhus arrangement på Kvarteret. I tillegg fikk alle fakultetene støtte til bruk av et SMS-system under fadderuken.

Kursopplegget for fadderne ble videreutviklet. Etter innspill fra fadderlederne og fadderkoordinatoren ble kurset i år delt inn i to moduler. Den første modulen hadde fokus på rusforebygging, kulturforståelse og inkludering. På den første modulen deltok rundt 560 faddere. I den andre modulen var det innlegg om beredskap og sikkerhet, førstehjelp, mediehandtering og rolleforståelse. Politiet og velforeningene holdt også innlegg. På denne modulen deltok 740 faddere. Intensjonen med opplæringstilbudet er at fadderne skal få trygghet i rollen som faddere og oppnå en kompetanse som er nyttig under fadderuken. En viktig målsetning med kurset er at det skal være rusforebyggende.

UiB ansatte Christine Wigestrands som fadderkoordinator i 50 % stilling fra 1. februar. Hun har vært koordinator mellom ulike aktører for å gjøre den første uken for de nye studentene kvalitativt best mulig.

12. Kanaler for klager på læringsmiljøet

Studentrepresentantene i LMU har ønsket et tydeligere system for klager og en mer systematisk informasjon om hvilke klagekanaler som eksisterer på nettsider. På bakgrunn av dette innspillet sendte LMU et brev til studentutvalgene med informasjon om studiekvalitetsbasen og hvilke kanaler for klager som eksisterer ved UiB. I brevet ble studentutvalgene bedt om å svare på noen aktuelle problemstillinger.

Ifølge studentutvalgene mottar de få klager, og klagen gjelder oftest fysiske forhold. Disse videreformidles til Lydia som fungerer godt. Kanalene for klagemuligheter oppleves som mangelfulle og er vanskelig å finne på UiBs nettsider. Som en oppfølging ble det på nettsiden «administrer studiene dine» lagt inn et eget punkt om studiekvalitet og læringsmiljø. Der er det opprettet lenker til etiske retningslinjer, sørviserklæring for studentarbeidsplasser, Lydia og studiekvalitetsbasen.

13. Læringsmiljøprisen 2013

Læringsmiljøprisen ble opprettet i 2009. Formålet med prisen er ifølge statuttene, "å gi anerkjennelse til miljøer eller enkeltpersoner ved universitetet som lykkes i å legge forholdene spesielt godt til rette for studentenes læring gjennom bevisst faglig, pedagogisk og sosial innsats eller ved annen spesiell innsats for tilrettelegging av det fysiske eller psykososiale læringsmiljøet ved institusjonen".

Læringsmiljøutvalget mottok seks nominasjoner til Læringsmiljøprisen for 2013. Førsteamanuensis Mark Price ved Det psykologiske fakultet ble tildelt prisen. Begrunnelsen for tildelingen var at han utmerker seg ved å legge til rette for et godt læringsmiljø for studentene gjennom en sterk faglig, pedagogisk og sosial innsats. Han har tatt i bruk nye læringsformer som digitale forelesninger og er opptatt av en generell videreutvikling av faget. Videopptak av forelesningene og tilgjengeliggjøring av de på nett er populært blant studentene, og bidrar samtidig til at undervisningen blir mer universelt utformet og tilpasset studenter med ulike behov. Tiltakene han benytter vurderes å ha et bredt nedslagsfelt og anses som allment overførbare til andre læringsmiljø. Læringsmiljøprisen ble utdelt på Studiekvalitetsseminaret 13. desember 2013.

Læringsmiljøprisen for 2014 er kunngjort på Mi side og gjennom brev til fakulteter og studentorganisasjoner, der studentene er bedt om å nominere kandidater innen 15. september. Prisen er på kr. 50 000 samt diplom.

14. Andre saker

I tillegg til overnevnte saker, har LMU i perioden blant annet arbeidet med følgende:

Innspill til EIAs og ITAs budsjett for 2015: På bakgrunn av hovedprioriteringene i *Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet ved Universitetet i Bergen 2013-2015* og innspill fra studenter og ansatte i møtene LMU har hatt med fakultetene og i utdanningsmeldingene, ble følgende innspill sendt videre til EIA og ITA for budsjettåret 2015:

- Renovere Nygård skole. Inntil dette er på plass skal Griegakademiet ha tilgang til midlertidige lokaler, og det skal foretas midlertidige reparasjoner av Nygård skole.
- Utbedre Sofie Lindstrøms hus. Midlertidige tiltak i påvente av større rehabilitering.
- Bygge om Realfagbygget med sikte på blant annet bedre undervisningslokaler, flere og bedre studentarbeidsplasser og læringssenter.

I tillegg er disse tiltakene som er spilt inn tidligere videreført:

- Utbedre seminarrom 2 i hovedbygget ved Det juridiske fakultet.
- Utbedring av ventilasjonssystem. (Dragefjellet skole, Bjørn Christiansens hus, Lauritz Meltzers hus inklusive auditorium 1 og 2 i jusbygget).

Studenter med nedsatt funksjonsevne. Forslaget er utarbeidet på bakgrunn av tiltak i *Handlingsplan for likestilling 2012-2015* og *Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet ved Universitetet i Bergen 2013-2015* samt innspill fra fakultetene. Følgende innspill ble sendt videre til EIA og ITA:

- Bjørn Christiansens hus: tilpassing av toalett i gamle SiB Sentrum til rullestolbruker
- Realfagbygget: automatiske døråpnere fra kantine/vrimleareal til instituttarealene i 2., 3. og 4. etasje.
- Merking av trappekanter og glassdører, samt kontrastfarger på dører

- Merking av undervisningslokaler med IR-anlegg og teleslynge. Utarbeiding av bruksanvisning. Informasjon på nett.
- Skilt, symbol og tekst som blir brukt til orientering i bygninger og på uteområder skal være universelt utformet.

Følgende orienteringssaker har vært på dagsorden i LMU i denne perioden:

- Det ble arrangert et seminar for kontaktpersoner for studenter med nedsatt funksjonsevne 24.10.13. En viktig målsetning med seminaret var å informere om regelverk og drøfte aktuelle problemstillinger.
- Fakultetenes utdanningsmeldinger angående læringsmiljø
- NOKUT-besøket 2013

Det gis rom for orienteringer fra relevante samarbeidsorganer og avdelinger, som Eiendomsavdelingen, Utdanningsutvalget, IT-avdelingen, Personal- og organisasjonsavdelingen, SiB, UB og studenter med funksjonsnedsettelse på alle møter.

15. Tilsyn og rapportering om læringsmiljøet

I Regler for Læringsmiljøet heter det at LMU "skal bidra til at læringsmiljøet for studentene blir tilrettelagt på best mulig måte, jf. bestemmelsene om læringsmiljø i lov om universiteter og høyskoler § 4-3." Denne tilsynsfunksjonen ivaretas i dag gjennom flere tiltak:

- Læringsmiljøutvalget har jevnlig dialogmøter og tilsynsrunder på fakultetene i forbindelse med utvalgets møter (se punkt 4).
- Universitetsstyret vedtok høsten 2013 *Handlingsplan for styrking av læringsmiljøet ved Universitetet i Bergen 2013-2015*. I tråd med tidligere handlingsplan følges denne opp ved en statusgjennomgang av tiltakene to ganger årlig (se punkt 5).
- Læringsmiljøet mottar rapporter fra fakultetene om innmeldte klager fra studenter på læringsmiljøet to ganger i året (se punkt 10).
- Læringsmiljøet mottar rapporter fra fakultetene om status for læringsmiljøet i forbindelse med utdanningsmeldingen.

16. Fellesmøte LMU og AMU

Det arrangeres hvert år et fellesmøte mellom Arbeidsmiljøutvalget og Læringsmiljøutvalget. I 2014 var møtet 31. januar, og hovedtemaet var rusforebyggende arbeid - status og utfordringer.

17. Avsluttende merknader – videre arbeid

LMU vil i den kommende perioden arbeide for at tiltakene i handlingsplanene blir fulgt opp. Handlingsplanene utgjør et viktig virkemiddel for å styrke læringsmiljøet ved UiB og for å synliggjøre utvalgets arbeid. Spesielt viktig er det at LMUs innspill til prioriterte tiltak tas med i institusjonens budsjettmessige prioriteringer. Handlingsplanen for styrking av læringsmiljøet går ut til sommeren 2015 og skal revideres i løpet av studieåret.

LMU fortsetter samarbeidet med HMS-seksjonen i utviklingen av et nytt avvikssystem som også skal omfatte studentenes klager på det fysiske læringsmiljøet.

LMU er fornøyd med at Læringsmiljøprisen er etablert og har fått gode nominasjoner. Fram mot ny nominasjonsfrist i september 2014 vil utvalget fortsatt ha fokus på god profilering av prisen og dokumentasjonsbehovet i forbindelse med nominasjonene.

LMU fortsetter med dialogmøtene og tilsynsrunderne på fakultetene, både for å holde seg orientert om studentenes fysiske læringsmiljø, men også for å få et samlet inntrykk av studentenes studenthverdag.

LMU vil også i den kommende perioden opprettholde nettverkssamarbeid med andre institusjoners læringsmiljøutvalg, både lokalt og nasjonalt. Dette arbeidet ivaretas blant annet gjennom sekretærens deltakelse i den nasjonale referansegruppa for LMU i regi av Universell.

26.09.14/IRIG